

KAR DEĞİL, HALK SAĞLIĞI ÖNCELİKLİ OLMALI



Elektrik Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi, İstanbul Tabip Odası ve İstanbul Barosu'nun ortaklaşa düzenlediği Elektromanyetik Alanlar ve Etkileri Sempozyumu (EMANET2011), 7-8 Ekim 2011 günlerinde Yıldız Teknik Üniversitesi Oditoryumu'nda 600'ü aşkın katılımcıyla gerçekleştirildi. Açılışta konuşan EMO Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı Serdar Paker, elektromanyetik alanların yarattığı tehlikeyi anlatırken, kar önceliğinin halk sağlığının ötesine geçtiğine dikkat çekerek, kamu denetiminin bile özelleştirilmesini eleştirdi. Sempozyumun davetli konuşmacısı Pittsburg Üniversitesi'nden Onkolog Prof. Dr. Devra Davis de "Üretici firmaların sadece kar amaçlı davranmaları önlenmeli ve gerekli izinler alınırken yapılacak araştırmalar ve denetlemeler bağımsız kuruluşlar tarafından yapılmalıdır" dedi.

Sempozyum Düzenleme Kurulu Başkanı Nusret Gerçek, EMO İstanbul Şube Yönetim Kurulu Başkanı Erhan Ka-

raçay, İstanbul Tabip Odası Yönetim Kurulu Başkanı Prof. Dr. Taner Gören, İstanbul Barosu adına da Avukat Mehmet Durakoğlu, EMO Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı Serdar Paker ve TMMOB Yönetim Kurulu Üyesi Hüseyin Yeşil açılış konuşmalarını yaptılar.

EMO Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı Serdar Paker, öncelikle bu sempozyumun 3 meslek örgütünün ortaklaşa düzenlediği ilk etkinlik olduğuna dikkat çekerek, beraber iş yapma kültürüne bir örnek olması dileğini dile getirdi. "Elektromanyetik alan teorisi ve elektromanyetik dalga teorisi derslerinin elektrik mühendisliği disiplini'nin temel konuları olduğunu, öğrencilik döneminde kavramamız kolay olmamıştı" diye sözlerine başlayan Paker, günümüzde teknolojinin de gelişimiyle bu kavramlarla artık hayatın her alanında karşı karşıya geldiğimize dikkat çekti. Paker, konuşmasına günlük yaşamdan da örnekler vererek şöyle devam etti:

“Elektrik enerjisi, hayatımızı sürdürebilmemiz için 20. Yüzyıl’a göre artık daha fazla önceliğe sahip. Daha fazla elektrik tükettiğimiz için şebekede daha yüksek manyetik alanlar oluşuyor. Bundan 10 yıl önce olmayan 3G, wireless, GPS ve Bluetooth’u her geçen gün daha fazla kullandığımız için daha fazla manyetik alana maruz kalıyoruz. Halk sağlığı açısından bu manyetik alanların etkileri artık hissedilmeye başlamıştır. Önümüzdeki yıllarda ise bu etkilerin endişe verici boyutlara ulaşacağı ön görülmektedir. Tabipler Odası, konunun halk ve çevre sağlığı açısından, Baro ise tehlikenin hukuki boyutu açısından bu sempozyum boyunca çok değerli çalışmalarını sunacaklar.”

EMO Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı, sağlığa etkilerinden dolayı elektromanyetik alan oluşturan cihazlara karşı halk tepkisinin yükseldiği, kimi yerlerde bu donanımların yapımının engellendiğini anımsatırken, “Bu yüzden de saklama, gizleme gereği duyulan, cumbalı şirin bir ev görünümündeki trafo merkezleri, çocuk parkında heykel görünümü verilmiş baz istasyonları veya evlerin çatısında, baca süsü verilmiş antenler, dikkatli gözlerden kaçmıyor” dedi. Serdar Paker, konuya ilişkin sorunları konuşmasında şöyle dile getirdi:

“Bu sistemler asıl görevlerini yaparken ciddi elektromanyetik radyasyon yaymalarına rağmen kurum yetkilileri topluma, tüm dünyada uygulanan standartlarının uygulandığını, tedirgin olacak bir durum olmadığını söylemektedir. Türkiye’de kullanılan elektrik alanı şiddeti limit değerleri, konuya kuşku ile bakan veya hassas limit değerlerini uygulayan ülkelerden daha yüksek düzeydedir.

Özel firmaların kar etme önceliğinin halk sağlığının ötesine geçtiğini, denetimlerin dahi özelleştirildiğine, maalesef tanık olmaktadır. 24 Ocak 1980 Kararları ile başlayan Türkiye ekonomi politikasındaki yapısal dönüşüm, ülkedeki tüm kamu hizmetlerinin özelleştirilmesi ve piyasalaştırılmasının yolunu hazırlamıştır. Özel fir-

maların doğal önceliği olan kar hedefi, sosyal devlet kavramını ortadan kaldırdığından toplum yararı artık öncelikli değildir. Meslek alanımıza giren tüm konularda özellikle kamu denetiminin ortadan kaldırdığını, özelleştirildiğini görmekteyiz. Denetim kar hedefli değil toplum yararı öncelikli olmalıdır. Bu yüzden kamusal olmalıdır. Kamu eliyle yapılmalıdır.”

EMO’nun bugüne kadar mesleki alanlarıyla ilgili kamu yararına uyarıcı bir işlev gördüğünü ve pek çok idari işlemde de kamu zararını önleyici uygulamalar gerçekleştirdiğini vurgulayan Paker, “Oda, mesleki alanlarına yönelik, kamu adına söz söylemeyi aynı zamanda toplumsal sorumluluk olarak görmektedir. Ancak kamu yararı gereği gösterdiği muhalif kimliği törpülenerek, devlet hiyerarşisine tabi, söyleyecek sözü olmayan, etkisiz bir örgüt haline getirilmesi hedeflense de üyesinden aldığı güçle mücadelesine devam edecektir” diye konuştu.

EMO Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı Paker, ülkemizin dışa bağımlılığı artıran politikalar nedeniyle kaynaklarının çok uluslu şirketlere aktarıldığını, süreç içerisinde teknoloji üretmeyen, ancak teknoloji ürünlerini bolca tüketen bir ülke konumuna geldiğine dikkat çekti. Türkiye’de 2010 yılında kayıtlı telefon sayısının 132 milyon olduğunu kaydeden Paker, “1994 yılından 2010 yılı sonuna kadar cep telefonuna ödenen tutar 20 milyar doları aşmıştır” bilgisini verdi. Cep telefonu işletmecilerinin de çocukları kullanarak yaptıkları yoğun reklam kampanyaları ile “neredeyse 24 saat boyunca cep telefonu ile konuşulmasını ve mesajlaşılmasını” istediklerini ifade eden Paker, “Bilimsel ve teknik gelişmelerin insan yaşamına ucuz, kaliteli, verimli ve risk unsuru içermeden sunulması, insani ve temel bir sorumluluktur” uyarısını yaptı.

Elektromanyetik alanların çevre ve halk sağlığı üzerine etkileri konusunda, teknik gelişme ve bilgilerin sunulmasının yanı sıra yetersiz uygulamalar sonucu halk üzerindeki olumsuzlukların, problemlerin ön plana çıkarılarak çözüm önerileri sunmak ve kamuoyunun dikkatini çekmek hedefiyle gerçekleştirilen sempozyum kapsamında ilk gün yurtdışından davetli olarak gelen Çevre Sağlığı Güvenliği Kurumu Kurucusu ve Başkanı Devra Davis sunumunu yaptı. Pittsburg Üniversitesi’nden Onkolog Prof. Dr. Devra Davis, baz istasyonlarının okul bahçelerinde, yatak odalarının yanı başında bulunmasının sakıncalı olduğunu ve bu durumu anlamakta zorluk çektiğini söyledi.

Nasıl ki, sigara ve alkolün zararları tartışılıp, zararlı olduğu kabul edildiyse, cep telefonu ve her türlü elektromanyetik alan yayan cihazların da zararlarının tartışılması gerektiğini belirten Davis, “Hükümetler bu yönde ciddi adımlar atmalı, üretici firmaların sadece kar amaçlı davranmaları önlenmeli ve gerekli izinler alınırken yapılacak araştırmalar ve denetimler bağımsız kuruluşlar tarafından yapılma-



lıdır” vurgusunu yaptı. Cep telefonu kullanıcıları insanlarda, vücutlarına aldıkları radyasyonun hemen etkisini göstermediğini söyleyen Davis “2. Dünya Savaşı sırasında Japonya’ya atılan bombaların etkisi 5- 10 yıl sonra değil 40 yıl sonra ortaya çıktı. Aradan geçen onca yıl sonra kanser, beyin tümörü gibi hastalıklar kendini gösterdi. Cep telefonunun zararları da kısa zaman diliminde değil ama yıllar sonra ortaya çıkacaktır” diye konuştu.



Sempozyumu düzenleyen 3 kurumun yetkilileri ilk oturum kapsamında “Elektromanyetik Alanlar ve Etkileri” üzerine kurumlarının bakış açılarını anlattılar. EMO İstanbul Şube Yönetim Kurulu Başkanı Erhan Karaçay’ın yöneticiliğini yaptığı bu oturumda EMO Yönetim Kurulu Üyesi Mehmet Bozkıriloğlu, İstanbul Tabip Odası Yönetim Kurulu Üyesi Dr. Süheyla Aşkoç ve İstanbul Barosu Yönetim Kurulu Üyesi Başar Yatlı konuşmacı olarak yer aldı.

Aynı gün “Elektromanyetik Alanlar ve Mesleki Maruziyet (Sunukluk)” konulu panel gerçekleştirildi. ODTÜ-Kuzey Kıbrıs Kampusu’ndan Yrd. Doç. Dr. Tayfun Nesimoğlu yönettiği panele, 9 Eylül Üniversitesi Elektrik-Elektronik Bölümü’nden Yrd. Doç. Dr. Ahmet Özkurt, Yeni Yüzyıl Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Bölümü’nden Prof. Dr. H. Hilmi Sabuncu ve İstanbul Barosu’ndan Avukat Meltem Yakın panelist olarak katıldı.

Sempozyum ikinci gün çalışmalarına da “Elektromanyetik Alanlar ve Etkilerine Kamu Kurumlarının, Özel Kurumların ve Üniversitelerin Yaklaşımı” konulu panel ile başladı. EMO Bilişim Komisyonu Başkanı Tarık Öden’in yönettiği panelde, Gazi Üniversitesi Biyofizik Ana Bilim Dalı’ndan Yrd. Doç. Dr. Bahriye Sırav, Türkiye Elektrik İletim A.Ş.’den (TEİAŞ) Yener Akkaya, Sakarya Üniversitesi Elektrik -Elektronik Mühendisliği Fakültesi’nden Prof. Dr. Osman Çerezci, Telekomünikasyon ve Enerji Hizmetleri Tüketici Hakları ve Sektörel Araştırmalar Derneği Yönetim Kurulu Başkanı



iki gün boyunca gerçekleştirilen panel ve forumların yanı sıra sözlü bildiri oturumlarında 18 adet sunum yapıldı. Ayrıca 8 poster bildiri sunumu da gerçekleştirildi. ◀

(TEDER) Serhat Özeren ve Türkiye Belediyeler Birliği’nden Ayşe Ünal sunum yaptı.

“Elektromanyetik Alanlar ve Etkilerine Karşı Yurttaş Tepkisi ve Deneyimler” başlıklı forum bölümünde; Ankara Mamak Halk Komisyonu’ndan Yusuf Karacakale,



Elektromanyetik Kirlilik Mağdurları Platformu’ndan İbrahim Kepenek, Ankara 19 Mayıs Mahallesi Muhtar Ali Gölpinar, İstanbul Kartal Bölgesi’nden Özden Davaslıgil, Ordu-Fatsa’dan Osman Barut ve Üsküdar’dan Hacer Yozgatlı, bölgelerindeki bazı istasyonlarına karşı sürdürdükleri mücadeleler hakkında bilgilendirmede bulundular.

Forumun ardından “Elektromanyetik Alanların Çevre ve Halk Sağlığına Etkileri” başlıklı panel gerçekleştirildi. Yöneticiliğini İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Biyofizik Ana Bilim Dalı’ndan Prof. Dr. M. Tunaya Kalkan’ın yaptığı “Elektromanyetik Alanların Çevre ve Halk Sağlığına Etkileri” panelinde, Hacettepe Üniversitesi Halk Sağlığı Ana Bilim Dalı’ndan Prof. Dr. Çağatay Güler, Dicle Üniversitesi Tıp Fakültesi Biyofizik Bölümü’nden Prof. Dr. Süleyman Daşdağ, Boğaziçi Üniversitesi Elektrik-Elektronik Bölümü’nden Prof. Dr. Selim Şeker ve Tüketici Hakları Derneği Başkanı Turhan Çakar panelist olarak yer aldı.

Sempozyum çalışmaları, Nilüfer Belediye Başkanı Mustafa Bozbey’in yönettiği “Elektromanyetik Alanların Yönetimi ve Hukuksal Düzenlemeler” konulu panelin yapılması ile sona erdi. Panelde, Bursa Barosu’ndan Avukat Cankat Taşkın, Birleşik Taşımacılık Sendikası’ndan Zafer Aydoğar, İstanbul Barosu Yönetim Kurulu Üyesi Avukat Başar Yatlı, Tüketiciyi Koruma Derneği’nden Aysel Can Ekşi ve Boğaziçi Üniversitesi Elektrik-Elektronik Bölümü’nden Prof. Dr. Selim Şeker yer aldı.



iki gün boyunca gerçekleştirilen panel ve forumların yanı sıra sözlü bildiri oturumlarında 18 adet sunum yapıldı. Ayrıca 8 poster bildiri sunumu da gerçekleştirildi. ◀

ELEKTROMANYETİK ALANLAR VE ETKİLERİ SEMPOZYUMU SONUÇ BİLDİRGESİ

Amacı elektromanyetik alanların çevre ve halk sağlığı üzerine etkileri ve hukuksal boyutları konusunda üniversiteler, kamu kurumları, sivil toplum örgütleri ve bireylerin güncel ve bilimsel bilgileri irdelediği ve paylaştığı bir platform oluşturmak olan Elektromanyetik Alanlar ve Etkileri Sempozyumu (EMANET 2011) Elektrik Mühendisleri Odası, İstanbul Tabip Odası ve İstanbul Barosu tarafından 7-8 Ekim 2011 tarihleri arasında Yıldız Teknik Üniversitesi Oditoryumu'nda gerçekleştirildi. Sempozyuma özel ve kamu kurumları, meslek örgütleri, sivil toplum kuruluşları, üniversiteler ve belediyelerin yanı sıra yurttaşlarımızdan 600'ün üzerinde kişi katılmıştır.

Sempozyumda 5 adet panel, 1 forum yapılırken, 18 adet sözlü bildiri ve 10 adet poster bildiri sunumu gerçekleştirilmiştir.

Davetli konuşmacı olarak yurtdışından sempozyuma katılan Sayın Dr. Devra Davis konuşmasında, her türlü elektromanyetik alan yaratan kaynakların kontrollü kullanımını önermiş; cep telefonlarının beyinden uzak tutulmasının önemine vurgu yapmıştır. Cep telefonlarının mikrodalga ışımaya yapan enerji kaynakları olduğunu hatırlatan Dr. Davis; elektromanyetik alanların çevre ve halk sağlığına etkileri için, dünyadaki ve ülkemizdeki bağımsız çalışmaların izlenerek, eksiklerin tamamlanması gerektiğini söylemiştir.

Sempozyum boyunca gerçekleştirilen paneller ve forum sonucunda, aşağıdaki düşünceler ve sonuçlar ortaya çıkmıştır:

- Yoğun elektromanyetik alan ortamında çalışanlar için, işçi sağlığı ve iş güvenliğine yönelik ölçümlerin yapılarak (ölç, kontrol et ve düzelt ilkesi ile) gerekli önlemlerin alınması zorunludur.
- Bu konuda ticarileşme ve özelleştirme uygulamalarının kamu yararının önüne geçirilmemesi gerekir.
- Çocuklar cep telefonundan uzak tutulmalı, onlara cep telefonunu özendirecek uygulamalar yapılmamalıdır.
- Yetişkinleri daha uzun süre cep telefonu kullanmaya özendirecek uygulamalar, reklamlar önlenmelidir.
- Elektromanyetik alan kaynakları (trafo merkezleri, baz istasyonları vb.) halktan gizlenmemeli, buldukları yerler kamuoyu ile paylaşılmalı ve peyzaja uygun düzenlemeler de dahil risklerinin açık ve okunaklı bir şekilde belirtilmesi sağlanmalıdır.

• Bu alanda yapılacak olan düzenlemelerde BTK'nın ve GSM operatörlerinin, üniversiteler, meslek örgütleri ve belediyeler ile işbirliği içinde olması sağlanmalıdır.

• Baz istasyonlarının güvenlik mesafelerinin artırılması ve olabildiğince sürekli yaşam alanlarından uzaklaştırılması sağlanmalıdır.

• Geleceğimiz olan çocuklarımızı korumak için özellikle çocuk parkları gibi çocukların çokça zaman geçirdiği kamusal alanlara baz istasyonu kurulmamalı, var olanlar sökülmeli, yenisi yapılmamalıdır.

• Yüksek gerilim hatlarında güvenlik koridorlarına uyulmalı, koridor içinde yerleşime izin verilmemelidir. Yerleşim bölgelerindeki yüksek gerilim hatları yeraltına alınmalı ve limit elektrik ve manyetik alan değerleri düşürülmelidir.

• Yurttaşlar, kurulacak tesisler ile ilgili olarak karar süreçlerine katılabilirler.

• Belediyeler yasalar gereği, bölgelerindeki elektromanyetik alanlar ile ilgili yapısal düzenlemeler için yetkilendirilmelidir.

• Elektromanyetik alan oluşturan cihazlarla ilgili olarak tüketiciler, sağlık ve güvenlik bakımından bilgilendirilmeli ve sağlıklı bir çevrede yaşama hakkı sağlanmalıdır.

• Elektromanyetik alanlar ile ilgili mevcut yönetmelikler bilimsel çalışmalar ışığında yeniden düzenlenmeli, ihtiyatlılık ilkesi tam olarak uygulanmalıdır.

• Halkın sağlıklı yaşama hakkının limit alan değerleri ile sınırlandırılması önlenmelidir.

• Halkın sağlığının korunmasında yerel mevzuatla sınırlı kalmayıp, evrensel hukuk kuralları dikkate alınmalıdır.

• Eğitim kurumlarında öğrenciler elektromanyetik alanlar ve etkileri konusunda bilgilendirilmelidir.

• İletişim özgürlüğü adı altında insan sağlığını tehdit eden riskli hukuksal düzenlemeler toplum yararını gözetir bir perspektifle derhal düzeltilmelidir.

Sempozyumu düzenleyen üç meslek örgütü olarak; toplumsal sorumluluk ve rollerimiz gereği, bu alandaki çalışmalarını sürdürdüğümüzü ve her türlü çalışmayı destekleyip, bu çalışmalar içerisinde daha çok yer alacağımızı belirtir;

Sempozyum nedeniyle bir araya gelen üç meslek örgütü olarak; birlikte çalışma ve birlikte üretme ilkesiyle başlattığımız bu birlikteliğe devam edeceğimizi kamuoyuna ilan ederiz.